

Gültekin, E. & Sezen-Gültekin, G. (2018). Grafik tasarım kavramına ilişkin yapılan tezlerin karşılaştırmalı analizi: YÖK tez merkezi ve OATD veritabanlarının kıyaslanması. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18 (4), 2091-2102.

Geliş Tarihi: 08/11/2017

Kabul Tarihi: 07/12/2018

GRAFİK TASARIM KAVRAMINA İLİŞKİN YAPILAN TEZLERİN KARŞILAŞTIRMALI SAYISAL ANALİZİ: YÖK TEZ MERKEZİ VE OATD VERİTABANLARININ KİYASLANMASI

Emrehan GÜLTEKİN*
Gözde SEZEN-GÜLTEKİN**

ÖZET

Bu araştırmada Türkiye Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı (YÖK) tez merkezi ve Open Access Theses and Dissertations (OATD) veritabanları ele alınarak grafik tasarım kavramına ilişkin yapılan tezlerin karşılaştırmalı olarak analizinin yapılması amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda ilgili veritabanlarından elde edilen veriler tezlerin yayımlanmış oldukları ülke, dil, yıl ve tez türü açısından incelenmiştir. Araştırma sonucunda hem Türkiye’de hem de diğer ülkelerde yapılan tezlerin genel olarak yıllar içerisinde eş zamanlı ve aynı doğrultuda artış gösterdiği; özellikle 2002’den sonra iki katından daha fazla seviyede artış gösterdiği; tez sayısının en fazla 2012 yılından sonra olduğu; yapılan tezlerin büyük oranda yüksek lisans düzeyinde olduğu görülmüştür. Bu sonuçlar doğrultusunda YÖK Tez Merkezi veritabanına uluslar arası çalışmaların da incelenebileceği ek bir alan açılması, çift dilli tez yüklenmesine olanak tanınması ve bütünsel grafik tasarım lisansüstü programlarının açılması gibi öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Grafik Tasarım, Karşılaştırmalı Analiz, OATD, Tez, Veri tabanı, YÖK

COMPARATIVE ANALYSIS OF THE THESIS ON GRAPHIC DESIGN CONCEPT: COMPARISON OF YÖK THESIS CENTER AND OATD DATABASES

ABSTRACT

In this research, it is aimed to make a comparative analysis of theses related to the concept of graphic design by taking into consideration the databases of the Turkish Higher Education Council (YÖK) thesis center and Open Access Theses and Dissertations (OATD) databases. For this purpose, the theses obtained from the related databases were examined in terms of country, language, year and grade level variables. As the result of the study, it is observed that the theses done both in Turkey and in other countries have increased in the same time and in the same direction in general over the years; that they have showed an increase more than twice especially after 2002; the maximum number of theses is after 2012; the theses are mostly in the master level. In line with these results, it is suggested that The YÖK Thesis Center database includes an additional field for international studies, that it may be allowed to install a bilingual thesis into the database, and that integrated graphic design postgraduate programs can be opened.

Keywords: Graphic Design, Comparative Analysis, OATD, Thesis, Database, YÖK

* Öğr. Gör., Sakarya Üniversitesi, İletişim Fakültesi, emrehangultekin@gmail.com

** Arş. Gör., Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi, gsezen@sakarya.edu.tr

1.GİRİŞ

İnsanoğlunun iletişim ihtiyacı kendini farklı şekillerde göstermiş, yüzyıllar içerisinde teknolojinin ve insan görgüsünün gelişmesiyle çok farklı noktalara uzanmıştır. İnsanoğlu tarihsel süreç içerisinde, çevresiyle iletişim kurmak için Paleolitik dönemde mağara duvarlarına görseller çizerek başlattığı iletişim çabasını, M.Ö. 6000 yıllarında bulduğu çivi yazısını Sümerlerde piktogram ve Mısırlarda hiyerogliflere kadar taşıyarak bir dönüm noktasına ulaşmıştır. Matbaanın bulunması ve baskı teknolojisinin giderek gelişmesi özgün yazı stillerinin doğmasını sağlamış, böylece sanata yönelik bakış açısı değişmiş ve bilimsel anlamda pek çok sanat tasarım okulu açılmıştır (Demir, 2003). Bu yolla, insanın iletişim ihtiyacından doğarak gündelik hayatın en temel noktalarından doğan tasarım anlayışı, zamanla bilimsel çerçevesine kavuşmuş ve ayrı bir alan haline gelmiştir.

Bir milletin sanat eğitiminin temelleri incelenirken, uygarlık tarihinden bağımsız düşünülemez. Farklı çağ ve dönemlerde sanata çeşitli anlamlar ve roller yüklense de toplumların uygarlık tarihlerinin sanat tarihleri ile paralel geliştiği söylenilebilir. Gelişen uygarlıklara paralel olarak sanatın üstlendiği çok önemli görevlerin başında “eğitim” gelmektedir (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2012’den akt. Yalur, 2014). Tepecik’e (2002) göre tasarlama, zihinde hazırlanan bir düşünceyi ve bir eylemi gerçekleştirmek; tasarım, zihinde tasarlanan bir düşüncenin, bir eserin ilk biçimi sayılabilirken; Borja De Mozota’ya (2005) göre grafik anlamında tasarım, bir planın bir eskiz, desen ya da görsel kompozisyon yoluyla bitirilmesini belirtmektedir (Akt. Hancı, 2008).

Çağın sürekli teknolojik gelişmeler göstermesi Grafik Tasarım alanında çok hızlı değişimler doğurmakta ve bu değişimlerle birlikte yeni fikirler, üretimler, tasarımlar getirmektedir. Grafik tasarım çağı yakalamak ve hedef kitlesine ulaşmak zorundadır ve bu nedenle geçmişten günümüze sağlam bir tasarım eğitimi gerektirir (Ertosun, 2006). Çağdaş yönelim ve ihtiyaçlardan doğan grafik tasarım, kendisine başta güzel sanatlar olmak üzere farklı fakültelerin çatısı altında bir eğitim ortamı bulmuştur. Başlangıçta, resim sanatının geleneklerine sahip olmakla birlikte, sadece bir sanat dalı olmaktan öte, çeşitli ihtiyaçlara çözüm üretmeyi amaç edinen bir tasarım alanı olarak grafik eğitiminde uygulama etkinliklerine büyük ağırlık verilmektedir (Vardar, 2012’den akt. Yalur, 2014).

Günümüzde grafik tasarım eğitimi, grafik programlarının popüler hale geldiği 1950’li yıllarda olduğundan çok daha karmaşık bir alan haline gelmiştir. O dönemde eğitim programları hedef kitle ile iletişim konusundaki semantik sorunlar yerine taslak ve tipografi gibi biçimsel özelliklere odaklanırdı. Bazılarının baskıya göre daha sık kullandığı bir iletişim aracı olan internet, bu alanda günümüzde görülen karmaşıklık daha da arttırmaktadır (Margolin, 2012). Seleflerinin tersine, günümüz tasarım mezunları, karmaşık ve hızla değişmekte olan bir meslekle yüz yüzedir. Teknoloji devrimi grafik tasarımı baştan tanımlamakla kalmayıp bu alanda değişiklikler yaratmaya devam etmektedir (Min, 2012).

Grafik tasarımcılar, sürekli olarak değişmekte olan dünya düzeninde iletişim yöntemlerinde değişikliğe yol açan yeni teknolojilere hemen adapte olabilmelidir (Min, 2012). Bu bağlamda, grafik tasarım alanı ile ilgilenen kişiler çağın gereklerini bilmeli, geçmişten günümüze mevcut bilgileri değerlendirmeli ve hem ulusal hem de uluslar

arası gelişmeleri takip etmelidir. Ancak yaşanan bazı sorunlar bu duruma engel teşkil edebilmektedir. Zira grafik tasarım alanında verilen akademik bilgi ve uygulamaların yanında görsel ve yazılı kaynaklara da ihtiyaç duyulmakta; alanyazının desteklenmesi açısından geliştirilen araştırmalar ve projeler yeterli olamamaktadır (Ertosun, 2006). Bu sebeple, çalışma kapsamında Türkiye Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı (YÖK) tez merkezi ve Open Acces These and Dissertations (OATD) veritabanları ele alınarak grafik tasarım kavramına ilişkin yapılan tezlerin karşılaştırmalı olarak analizinin yapılarak grafik tasarıma ilişkin alan yazına katkı sağlanması amaçlanmaktadır.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı Türkiye YÖK tez merkezi ve OATD veritabanları ele alınarak grafik tasarım kavramına ilişkin yapılan tezlerin karşılaştırmalı olarak analizinin yapılmasıdır. Bu doğrultuda aşağıdaki alt problemler ele alınmıştır:

- 1- Türkiye YÖK Tez Merkezi veritabanında grafik tasarım kavramına ilişkin bulunan tezlerin ülke, dil, tarih ve tez türü açısından dağılımları nasıldır?
- 2- OATD veritabanında grafik tasarım kavramına ilişkin bulunan tezlerin ülke, dil, tarih ve tez türü açısından dağılımları nasıldır?

1.2. Araştırmanın Önemi

Tasarım insanoğlunun ihtiyaçları doğrultusunda gelişmiş ve kendine özgü kuralları olan bir alan haline gelmiştir. Günümüz koşullarına uyum sağlayacak, alandaki ve teknolojideki gelişmeleri yansıtacak tasarım eğitimi bu alanda yapılacak bilimsel çalışmaların artmasıyla mümkün olabilecektir. İhtiyaç duyulan görsel ve yazılı kaynakların hazırlanabilmesi ise ancak alanda yapılan çalışmaların incelenmesi, şimdiye kadar yapılmış olanların ortaya konması, farklı çalışmaların karşılaştırılması ve buna bağlı olarak yeni araştırmalara yol göstermeleri ile mümkün olabilecektir. Bu sebeple bu çalışma, Türk yükseköğretimi çatısı altında gerçekleştirilen lisansüstü tez çalışmaları ile diğer ülkelerde gerçekleştirilmiş olan çalışmaların belirli kriterler açısından kıyaslanmasını amaçlamaktadır. Bu bağlamda bu çalışma, grafik tasarımın Türkiye’de ve diğer ülkelerde ne oranda ele alındığını, daha çok hangi dillerde yazıldığını, özellikle hangi tarih aralığında ele alındığını ve hangi lisansüstü eğitim seviyesinde daha fazla tez konusu olarak incelendiğini yansıtmak açısından önem arz etmektedir. Bu bağlamda elde edilen sonuçlar ile bu çalışmanın, grafik tasarımın bir bilim unvanı kazanılmasının önkoşulu olan yüksek lisans ve doktora tez çalışmaları açısından ele alınması bu alana yönelik çalışmalar yapan araştırmacılara, bu alanda lisansüstü eğitim gören veya görmek isteyen kişilere yol gösterici nitelikte olduğu söylenebilir.

2. YÖNTEM

Bu araştırma, genel tarama modeli ile tasarlanmıştır. Tarama modeli geçmişte ya da halen var olan bir durumu olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 2012). Bu kapsamda doküman analizi tekniğinden yararlanılmıştır. Doküman analizi sınıflandırma, bir problem veya amaç bağlamında sözlü ve yazılı verilerin özetlenmesi, önemli değişken veya kavramların ölçülmesi ve bunlardan bir anlam çıkarmak için bunların bazı kategorilere ayrılması şeklinde oluşturulan ve var olan verilerin özetlenmesi, standartlaştırılması, karşılaştırılması veya

başka bir forma dönüştürülmesini sağlayan bir tekniktir (Ekşioğlu, Gür Erdoğan ve Karabacak, 2014). Bu bağlamda, Türkiye’de ve diğer ülkelerde grafik tasarım kavramını konu alan tezlerin incelenmesi için Türkiye Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı (YÖK) Tez Merkezi ile Open Access Theses and Dissertations (OATD) veritabanları çalışmaya dahil edilmiştir. Veritabanları taranırken araştırılan konuya ilişkin doğrudan ilgili tezlere ulaşmak için “grafik tasarım” ve “graphic design” kavramları anahtar kelime olarak kullanılmıştır. Veritabanlarında karşılaşılan ilgili tezlerin yayımlandığı tüm yıllar 2016 yılı itibariyle araştırmaya dahil edilmiş olup; veritabanlarının incelenmesinde araştırmacılar tarafından oluşturulan sınıflandırılma kullanılmıştır. Bu kapsamda tezin yayımlandığı ülke, dil, tarih ve tez türü sınıflamaları ele alınarak ilgili veri tabanlarından erişilen tezlerin karşılaştırılması yapılmıştır.

3. BULGULAR

YÖK Tez Merkezi ve OATD veritabanlarından erişilen tezler, yayımlandıkları ülkelere göre sınıflandırılmıştır. Bu kapsamda, bazı ülkelerde yapılan tez sayıları oldukça az olduğundan bu ülkeler diğer kategorisinde birleştirilmiş ve Türkiye de içinde olmak üzere toplam 15 farklı ülke kategorisi oluşturulmuştur. Bahsedilen bu kategoriler ve ilgili veritabanlarından elde edilen veriler Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1.

YÖK Tez Merkezi İle OATD Veritabanlarının Ülkeye Göre Kıyaslanması

Yayımlandığı Ülke	YÖK Tez Merkezi		OATD	
	f	%	f	%
Türkiye	710	100	-	-
ABD	-	-	790	41.60
İsveç	-	-	244	12.85
Finlandiya	-	-	205	10.80
Diğer	-	-	203	10.67
Brazilya	-	-	145	7.64
Portekiz	-	-	68	3.59
Avustralya	-	-	50	2.63
Birleşik Krallık	-	-	42	2.21
Kanada	-	-	34	1.79
Yeni Zelanda	-	-	31	1.63
İspanya	-	-	28	1.47
Gana	-	-	22	1.16
Güney Afrika	-	-	20	1.05
Litvanya	-	-	17	0.90
TOPLAM	710	100	1899	100

Tablo 1’e göre, YÖK Tez Merkezinin Türkiye’de olmasından dolayı bu veritabanında grafik tasarıma ilişkin sunulan bütün tezler Türkiye’de yayımlanırken; OATD veritabanında bulunan ülkeler değişkenlik göstermektedir. Bu ülkelere bakıldığında grafik tasarıma ilişkin en fazla tezin ABD’de yapıldığı; bu sıralamayı ise İsveç ve Finlandiya’nın takip ettiği görülmektedir. Öte yandan, bu üç ülkenin grafik tasarıma ilişkin yayımladıkları tezlerin, OATD veritabanında yer alan ilgili ülkelerdeki bütün tezlerin %65.25’ini oluşturması oldukça çarpıcıdır. Bu durumda, YÖK Tez Merkezi’nin yalnız Türkiye’de yayımlanan çalışmalara yer verse de; OATD veritabanında grafik

tasarım alanında daha ziyade Amerika, İsveç ve Finlandiya'nın tezleri görüldüğü söylenebilir.

İlgili veritabanlarından erişilen tezler, yayımlandıkları dile göre sınıflandırılmıştır. Bu kapsamda, bazı dillerde yapılan tez sayıları oldukça az olduğundan bu diller diğer kategorisinde birleştirilmiş ve Türkçe de içinde olmak üzere toplam 8 farklı dil kategorisi oluşturulmuştur. Bahsedilen bu kategoriler ve ilgili veritabanlarından elde edilen veriler Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2.
YÖK Tez Merkezi İle OATD Veritabanlarının Dile Göre Kıyaslanması

Tezin dili	YÖK Tez Merkezi		OATD	
	f	%	f	%
Türkçe	652	91.83	-	-
İngilizce	58	8.17	637	33.54
Diğer	-	-	608	32.07
İsveççe	-	-	213	11.22
Portekizce	-	-	207	10.90
Fince	-	-	190	10.00
İspanyolca	-	-	28	1.47
Litvanca	-	-	16	0.84
TOPLAM	710	100	1899	100

Tablo 2'ye göre, grafik tasarıma ilişkin Türkiye'de yapılan tezlerin büyük çoğunluğu (%91.83) Türkçe olarak yayımlanırken; çok az bir kısmının (%8.17) İngilizce yayımlanması ve İngilizce haricinde başka herhangi bir yabancı dil bulunmaması dikkat çekmektedir. Öte yandan, OATD veritabanında yer alan sunulan tezlerin dilleri incelendiğinde, İngilizcenin en fazla kullanılan (%33.54) dil olduğu ve bunu İsveççe, Portekizce ve Fince'nin takip ettiği görülmektedir.

Veritabanlarından erişilen tezler, yayımlandıkları tarihe göre sınıflandırılmıştır. Bu kapsamda 2016 yılından başlanarak beşer yıl ara ile kategoriler oluşturulmuştur. Ancak ilgili veritabanları incelendiğinde YÖK Tez Merkezinde yer alan ilk tezin 1988 yılında yayımlanırken; OATD veritabanında 1988 öncesinde de tezlerin bulunduğu görülmüştür. Bu sebeple, veritabanları arasında karşılaştırmanın doğru yapılabilmesi adına son kategori 1988-1991 şeklinde dört yıl olarak ele alınmış ve 1987 öncesi çalışmalar için de ayrı bir kategori oluşturulmuştur. Tablo 1'de bahsedilen bu kategoriler ve ilgili veriler sunulmuştur.

Tablo 3.*YÖK Tez Merkezi İle OATD Veritabanlarının Yıla Göre Kıyaslanması*

Kategori	Yayımlanma yılı	YÖK Tez Merkezi		OATD	
		f	%	f	%
1.	2012 – 2016	301	42.40	923	48.61
2.	2007 – 2011	191	26.90	639	33.65
3.	2002 – 2006	115	16.20	154	8.11
4.	1997 – 2001	56	7.89	60	3.16
5.	1992 – 1996	43	6.05	43	2.26
6.	1988 – 1991	4	0.56	30	1.58
7.	1976 – 1987	-	-	50	2.63
TOPLAM		710	100	1899	100

Tablo 3'e göre iki veritabanı kıyaslandığında, grafik tasarıma ilişkin Türkiye'de yapılan lisansüstü tezlerin başlangıcı 1988 yılı görünürken, diğer ülkelerde yapılan tezlerin başlangıç yılı 1976'ya kadar uzanmaktadır. Öte yandan Türkiye'de grafik tasarıma ilişkin yapılan tezlerin kategorilere göre sayısının sürekli arttığı görülürken, aynı durumun diğer ülke tezleri için geçerli olmadığı görülmektedir. OATD veritabanına göre, grafik tasarım alanında yapılan tezler 1988'den sonra aynen Türkiye'de yapılan tezler gibi kategorilere göre bir düzenli artış gösterse de, 7. kategorideki tezlerin sayısı, 5. ve 6. kategorideki tezlerden fazladır. Bunun sebebi olarak, 7. kategorinin yıl aralığına bölünmek yerine 1988 öncesinde yapılan tüm tezlerin tamamını sunması gösterilebilir. Tablo 3'e göre, hem Türkiye'de hem de diğer ülkelerde yapılan tezlerin %50'sine yakınının özellikle 2012 yılı sonrasında yapıldığı görülmektedir. Bu durum, grafik tasarımın yükseköğretimde son yıllarda daha da önemli bir konu alanı görüldüğünün bir işaretçisi olabilir. Öte yandan, yine hem Türkiye hem de diğer ülkeler açısından yapılan tezlerin sayısında özellikle 2001 yılından sonra bir sıçrama olduğu görülmektedir. 2001 yılında çift haneli olarak sunulan tezler, 2002 yılından sonra her iki veritabanında da iki kattan daha fazla oranda bir artış göstermiştir.

İlgili veritabanlarından erişilen tezler, tez türlerine göre sınıflandırılmıştır. Ancak, OATD veritabanında sunulan bazı tez türlerinin sunulmamasından dolayı bu tezler kapsam dışında bırakılmış ve toplamda 2 farklı tür kategorisi oluşturulmuştur. Bahsedilen bu kategoriler ve ilgili veritabanlarından elde edilen veriler Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4.*YÖK Tez Merkezi İle OATD Veritabanlarının Tez Türüne Göre Kıyaslanması*

Tez Türü	YÖK Tez Merkezi		OATD	
	f	%	f	%
Yüksek lisans	570	80.28	957	84.92
Doktora/Sanatta yeterlik	140	19.72	170	15.08
TOPLAM	710	100	1127	100

Tablo 4'e bakıldığında, grafik tasarıma ilişkin Türkiye'de yapılan tezlerin büyük çoğunluğu (%80.28) yüksek lisans derecesine sahipken, daha az bir kısmı (%19.72) sanatta yeterlik derecesine sahiptir. Öte yandan diğer ülkelerde yayımlanan tezler de Türkiye ile aynı biçimde daha ziyade yüksek lisans düzeyinde (%84.92) iken, daha az bir kısmı (%15.08) doktora düzeyindedir.

4.TARTIŞMA ve SONUÇ

Grafik tasarıma ilişkin yapılan tezler yayımlandıkları ülkelere göre kıyaslandığında, YÖK Tez Merkezi veritabanına ait bütün tezlerin Türkiye’de yayımlandırken; OATD veritabanında grafik tasarıma ilişkin tezlerin oldukça farklı ülkeler tarafından yayımlandığı görülmektedir. Bu farklılığın temel nedeni; YÖK’ün Türkiye’de yer alan bir kurum olarak, yalnızca kendi yükseköğretim kurumlarına ait ulusal tezleri sunarken (Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı, 2016); OATD veritabanının ise pek çok farklı ülkenin ulusal veri tabanları kullanılarak açık erişim sağlanan ortak bir platform olmasıdır (Open Access Theses and Dissertations, 2016).

Grafik tasarıma ilişkin yapılan tezler yayımlandıkları dile göre kıyaslandığında Türkiye’de yapılan tezlerin büyük çoğunluğu Türkçe olarak yayımlandığı, Türkçe haricinde ise yalnız İngilizce dilinin kullanıldığı görülmektedir. Bu durumun temel nedeni yükseköğretim kurumlarında verilen eğitimlerde ağırlıklı olarak eğitim dilinin Türkçe kullanılması gösterilebilir. Öte yandan İngilizcenin evrensel dil olması ve Türk Yükseköğretim Sisteminde grafik tasarım eğitimlerinin Türkçe ve İngilizce haricinde başka bir dille sunulmaması, tezlerin farklı bir dilde yazılmasının önüne geçmiş olabileceği söylenebilir (bkz. Bilkent University Online Academic Catalogue, 1997; Dokuz Eylül Üniversitesi Bilgi Paketi Ders Kataloğu, 2015). OATD veritabanında sunulan tezlerin dillerine bakıldığında ise en fazla İngilizcenin kullanıldığı; İsveççe ve Fince’nin takip ettiği görülmektedir. Bu durum, Tablo 1’de sunulan grafik tasarıma ilişkin tezlerin yayımlandığı ülkeler göz önüne alındığında beklenen bir sonuç olarak yorumlanabilir.

YÖK Tez Merkezi ile OATD veritabanlarının yıllara göre kıyaslanması sonucunda, grafik tasarıma ilişkin yapılan lisansüstü tezlerin hem Türkiye’de hem de diğer ülkelerde giderek daha da çok araştırılan bir konu haline geldiği görülmektedir. Bu durum grafik tasarımın yükseköğretimde ve bu kapsamda yapılan bilimsel çalışmalarda giderek daha popüler ve önemli hale geldiğinin bir göstergesi olarak ele alınabilir. Vukic’e (2012) göre de, 1960’lı yıllara kadar hatalı olarak, sadece estetik bir alan olarak algılanmış olmasına rağmen tasarım daima bir etkileşim yöntemi ve alanı oluşturmuştur ve günümüzde bir “iletişim alanı” olarak giderek önem kazanmaktadır.

İlgili veritabanları tezlerin yayımlandığı yıllara göre kıyaslandığında, günümüze dek yapılan grafik tasarım tezlerinin yaklaşık yarısının hem Türkiye’de hem de diğer ülkelerde özellikle 2012 yılından sonra gerçekleştirildiği görülmektedir. Bu durumun temel nedenlerinden birisinin, ilerleyen teknoloji olduğu iddia edilebilir. Çünkü teknolojinin ilerlemesi ile tasarımda kullanılan unsurlar daha dijital bir hal almış, daha önce elle yapılan pek çok çalışma artık dijital ortamlarda rahatlıkla ve daha hızlı bir biçimde yapılabilir hale gelmiştir. Bu bağlamda, teknolojinin ilerlemesi ile eskiden zaman ve ekonomik açıdan oldukça zahmetli olan tasarım süreci, dijital çağda daha uygulanabilir bir hal almıştır. Bu durumun lisansüstü eğitimde grafik tasarımın araştırılması ve uygulanmasını kolaylaştırdığı düşünülebilir. Baranseli’ne (2009) göre de, internet ve internet teknolojilerinin gelişmesi sonucu ortaya çıkan bilgi görselleştirme, veri anlamlandırma gibi yeni işlev ve eklentiler sayesinde grafik anlatım dili günümüzde pek çok alanda kendisini daha fazla gösterir hale gelmiştir.

İlgili veritabanlarından elde edilen sonuçlara göre, Türkiye’de grafik tasarım alanında yapılan tezler, diğer ülkelerde yapılan tezlerle eş zamanlı olarak aynı dönemlerde ve

aynı doğrultuda artmaktadır. Bu eş zamanlılığın ve aynı doğrultuda artışın nedeni küreselleşme olarak ele alınabilir. Çünkü teknolojik gelişmeler tarafından yönlendirilen küreselleşme sürecinin bir sonucu olarak; sınırlar arası ekonomik, politik ve sosyo-kültürel ilişkilerin kurulması ve devam ettirilmesinde coğrafi mesafelerin daha az önemli hale geldiği bir dünyada yaşamaktayız (Şenel ve Gençoğlu, 2003). Bu bağlamda, dünyanın herhangi bir yerinde yaşanan bir gelişmenin diğer ülkelere de aynı anda yansımalarının olası olduğu söylenebilir. Uyan Dur'a (2015) göre de, ekonomik, siyasi ve teknolojik gelişmelerin tüm dünyaya dayattığı küreselleşmenin etkileri, ülkemizde her alanda olduğu gibi görsel iletişim tasarımında da hissedilmektedir.

Grafik tasarıma ilişkin yapılan tez türlerine göre kıyaslandığında, hem Türkiye'de hem de diğer ülkelerde grafik tasarıma ilişkin yapılan lisansüstü tezlerin daha ziyade yüksek lisans seviyesinde kaldığı ve doktora/sanatta yeterlik tezlerinin sayısının daha az olduğu söylenebilir. Bu durumun, yüksek lisans eğitime devam eden öğrenci sayısının, doktora öğrenci sayısından daha fazla olmasından kaynaklandığı iddia edilebilir. Zira YÖK Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi'ne (2016) göre, 2015-2016 eğitim öğretim dönemi itibarıyla toplam yüksek lisans öğrenci sayısı "417084" iken; doktora eğitimine devam eden öğrenci sayısı "86094"tür.

Bu araştırma kapsamında elde edilen tüm bu bulgular ışığında aşağıdaki öneriler sunulabilir:

- YÖK Tez Merkezi veritabanına ulusal lisansüstü çalışmaların yanında uluslararası tezlerin de incelenebileceği bir alan dahil edilebilir. Bu sayede, araştırmacılar ilgili konulara ilişkin farklı ülke çalışmalarını kıyaslayabilecek ve Türk Yükseköğretim Sisteminde karşılaştırmalı veriler sunulması yönünde zengin bir alt yapı kazandırılacaktır.
- Türkçe yapılan tezlerin uluslararası alanda daha fazla incelenebilir hale gelmesi için araştırmacılar İngilizce tez yazmaya teşvik edilebilir; bunun için YÖK Tez Merkezi veritabanına tezlerin çift dilli olarak yüklenebilmesi olanağı sağlanabilir.
- Grafik tasarımın giderek artan değerinin korunması ve daha üst çizgilere çıkarılması için grafik tasarım uygulamaları hayatın her alanında daha aktif hale getirilebilir; özellikle yükseköğretim kurumlarında imaj çalışmaları ve ileri teknolojiler gibi grafik tasarımın sağlayacağı fırsatlardan yararlanılabilir.
- Küreselleşen dünya düzeninde farklı ülkelerin değerlerini Türk Eğitim Sistemine taşımak için kültürlerarası çalışmalar yapılabilir; bu yolla, farklı olumlu değerler Türk sistemlerine entegre edilebilir.
- Grafik tasarım alanında yüksek lisans yapan öğrenciler, doktora eğitimlerine devam etmeleri konusunda teşvik edilebilir. Bunun için özellikle bütünleşik (yüksek lisans + doktora) grafik tasarım lisansüstü programları açılarak, eğitimsel devamlılık daha etkili hale getirilebilir.
- İlerleyen çalışmalarda farklı bir veri tabanı çalışmaya dahil edilebilir ve çalışmalara ilişkin konu alanları, üniversiteler ve bölümler gibi farklı değişkenler de işe koşulabilir.

KAYNAKÇA

- Baranseli, E.S. (2009). *Gelişen iletişim teknolojileri ile grafik anlatım dili ve grafik tasarımın yeni uzantıları*. Yayınlanmamış Sanatta Yeterlik Tezi. Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Eskişehir.
- Bilkent University Online Academic Catalogue (1997). *Graphic design*. <http://catalog.bilkent.edu.tr/current/dep/d72.html#> adresinden 26.12.2016 tarihinde alınmıştır.
- Demir, H. (2003). Geçmişten günümüze grafik tasarımın işlevi ve başlıca gelişim evreleri. *Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sanat Dergisi*, (4), 57-62.
- Dokuz Eylül Üniversitesi Bilgi Paketi Ders Kataloğu (2015). *Derece programları: Sanatta yeterlik*. 26.12.2016 tarihinde http://debis.deu.edu.tr/ders-katalog/2016-2017/tr/bolum_9195_tr.html adresinden alınmıştır.
- Ekşioğlu, S., Duygu, G.E. & Karabacak, K. (2014). Research trends in curriculum and instruction field in Spain. *International Journal of Educational Researchers*, 5(3), 14-26.
- Ertosun, A. (2006). *Türkiye'deki grafik sanat eğitimi ile amerika'daki grafik sanat eğitiminin karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Hancı, H. (2008). *Göstergebilimin grafik tasarım dersi alan öğrenciler üzerindeki etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Karasar, N. (2012). Bilimsel araştırma yöntemi (23. baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Margolin, V. (2012). *Grafik tasarım eğitimi ve toplumsal değişimin getirdiği zorluklar* (Çeviren: Leyla Tonguç Basmacı). Grafik Sanatlar Üzerine Yazılar, (123). 27.12.2016 tarihinde <http://gmk.org.tr/uploads/news/file-1457210108324006210.pdf> adresinden alınmıştır.
- Min, W. (2012). *Tasarım eğitimi manifestosu* (Çeviren: Leyla Tonguç Basmacı). Grafik Sanatlar Üzerine Yazılar, (123). <http://gmk.org.tr/uploads/news/file-1457210108324006210.pdf> adresinden 27.12.2016 tarihinde alınmıştır.
- Open Access Theses and Dissertations (2016). *About OATD – The FAQ*. <https://oatd.org/faq.html> adresinden 26.12.2016 tarihinde alınmıştır.
- Uyan Dur, B.İ. (2015). Türk görsel iletişim tasarımı ve kültürel değerlerle bağları. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(37), 443-453.
- Şenel, A. ve Gençoğlu, S. (2003). Küreselleşen dünyada teknoloji eğitimi. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(12), 45-65.
- Vukic, F. (2012). *Yarının tasarımı mı?* (Çeviren: Leyla Tonguç Basmacı). Grafik Sanatlar Üzerine Yazılar, (123). 27.12.2016 tarihinde <http://gmk.org.tr/uploads/news/file-1457210108324006210.pdf> adresinden alınmıştır.

Yalur, R. (2014). *1990-2013 yılları arasında afiş ve sosyal afişlerin grafik tasarım ve teknolojik açıdan incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı (2016). *Araştırmacıların Dikkatine*. 26.12.2016 tarihinde <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/giris.jsp> adresinden alınmıştır.

YÖK Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi (2016). *Öğrenci Sayıları Özet Tablosu*. 26.12.2016 tarihinde <https://istatistik.yok.gov.tr/> adresinden alınmıştır.

EXTENDED ABSTRACT

1. Introduction

Graphic designers must be able to immediately adapt to new technologies that lead to changes in communication methods in a constantly changing world order (Min, 2012). In this context, those interested in the field of graphic design should know the necessities of the time, review current information from past to present, and follow both national and international developments. However, some problems may be an obstacle to this situation. Because visual and written resources are needed as well as the academic knowledge and applications given in the field of graphic design, and also researches and projects developed for the support of the literature are not sufficient (Ertosun, 2006). For this reason, it is aimed in this study to make a comparative analysis of the thesis on the concept of graphic design by taking into consideration the databases of the Turkish Higher Education Council (YÖK) thesis center and Open Acces These and Dissertations (OATD) databases with the aim of contributing to the field of graphic design and to make a comparative analysis internationally by presenting a different perspective. In this respect the following sub-problems are discussed: (a) How are the distributions of the theses related to the concept of graphic design in the database of Turkish Higher Education Council (YÖK) Thesis Center in terms of country, language, date and thesis type variables? (b) How are the distributions of the theses related to the concept of graphic design in the database of Open Acces These and Dissertations (OATD) in terms of country, language, date and thesis type variables? In line with these objectives and sub-problems, it is believed that this study will contribute to the literature by making comparative analysis of theses graphic design concept.

2. Method

This research was conducted through document analysis technique which is one of the qualitative research methods. In this context, the Turkish Higher Education Council (YÖK) Thesis Center and Open Access Theses and Dissertations (OATD) databases have been included in the study to examine the thesis on graphic design term in Turkey and other countries. The concepts of "graphic design" and "graphic design" were used as keywords in order to directly reach the relevant theses related to the subject searched during the scanning stages of the databases. After the theses accessed from the related databases were compared in terms of the country, language, date and thesis type classifications.

3. Findings, Discussion and Results

When the theses on the graphic design are compared according to country variable, it is seen that YÖK Thesis Center database publish only the thesis done in Turkey while OATD database publish the thesis done by quite different countries. When the theses on the graphic design are compared according to the published language variable, it is seen that most of the theses in Turkey were published in Turkish, and only English language was used in the thesis except Turkish, while the theses presented in the OATD database were mostly in English, after then in Swedish and Finnish. As the result of the comparison of YÖK Thesis Center and OATD databases in term of year variable, it is occurred that the postgraduate dissertations on graphic design are becoming increasingly

important both in Turkey and in other countries. This can be taken as an indication that graphic design has become increasingly popular in higher education and the related scientific studies. As a matter of fact, this result is consistent with Vukic's (2012) view. When the databases are compared according to the publication year variable, it is seen that approximately half of the graphic design theses that have been done up to now have been performed especially after 2012 both in Turkey and in other countries. The cause of this situation can be considered as advancing technology. Because According to Baranseli (2009), thanks to new functions and additions such as information visualization, data interpretation, etc., which are the result of the development of internet and internet technologies, graphical language nowadays shows itself in many designs and art works such as interactive media, virtual reality applications, cinema film, street exhibition, sculpture work or theater play. According to the results obtained from the related databases, the thesis made in the field of graphic design in Turkey is increasing simultaneously and in the same direction with theses made in other countries. This synchronicity and the increase in the same direction can be considered as the cause of globalization. Uyan Dur (2015) also states that the effects of globalization, which is imposed by the world on economic, political and technological developments, are felt in visual communication design as in every field in our country. When comparing the thesis about the graphic design according to the grades level variable, it can be said that postgraduate theses on graphic design have remained mostly in postgraduate level and the number of doctoral / artistic proficiency theses is fewer both in Turkey and in other countries. It can be claimed that the main reason for this situation is that the number of students attending graduate education is higher than the number of doctoral students. In line with these results, the following suggestions can be presented: (i) A field in which international theses can be examined should be included into the YÖK Thesis Center Database. Therefore researchers will be able to compare different country studies on related topics, and a rich basis can be brought to Turkish Higher Education System for the presentation of comparative data. (ii) Researchers can be encouraged to write their thesis in English in order to make the Turkish dissertations examined more internationally. For this purpose, it is enabled that theses can be uploaded as bilingual to the YÖK Thesis Center database. (iii) Graphic design applications can be made more active in every aspect of life in order to protect the increasing value of graphic design and get it to the upper stages. In addition to that, the opportunities such as image studies and advanced technologies which graphic design will provide can be utilized especially in higher education institutions. (iv) Cross-cultural studies can be made to bring the values of different countries to the Turkish Education System in a globalizing world order; In this way, different positive values can be integrated into Turkish systems. (v) The students who do a master's degree in the field of graphic design can be encouraged to continue their doctorate in the same field. For this purpose, educational continuity can be made more effective especially by opening integrated (Master+PhD) graphic design graduate programs. (vi) In subsequent studies, a different database can be included in the study and different variables such as subject areas, universities and departments related to the study can be considered in new studies.